

Liono deklaracija dėl teisės į informaciją ir vystymąsi

2014 m. rugpjūčio mėn. Liono deklaracija parašyta anglų kalba. Pirmenybė teikiama angliškam dokumento variantui.

Jungtinės Tautos derina naują Vystymosi darbotvarkę, kuri pakeis Tūkstantmečio vystymosi tikslus. Ši darbotvarkė taps orientyru visoms šalims gerinant žmonių gyvenimo sąlygas ir nustatys naujus tikslus 2016–2030 metams.

Mes, toliau pasirašiusieji, esame įsitikinę, kad visuomenės prieigos prie informacijos ir žinių gerinimas, naudojant prieinamas informacijos ir komunikacijos technologijas (IKT), palaiko darnų vystymąsi ir kelia žmonių gyvenimo lygį.

Todėl mes raginame Jungtinių Tautų šalis nares prisiimti tarptautinį įsipareigojimą naudotis Vystymosi darbotvarke nuo 2015 m. siekiant užtikrinti, kad kiekvienas galėtų gauti, suprasti, naudotis ir dalytis informacija, kuri yra būtina skatinant darnų vystymąsi ir demokratines visuomenes.

Principai

Darnus vystymasis užtikrina ilgalaikį socialinį ir ekonominį klestėjimą ir žmonių gerovę visame pasaulyje. Esminė sąlyga, norint to pasiekti, – vyriausybių ir parlamentų narių, vietos valdžios institucijų ir bendruomenių, pilietinės visuomenės, privataus sektoriaus ir privačių asmenų gebėjimas priimti informacija pagrįstus sprendimus.

Šiomis aplinkybėmis teisė į informaciją turi pereiti į kokybiškai naują lygmenį. Prieiga prie informacijos skatina vystymąsi, suteikdama žmonėms, ypač socialiai atskirtiems ir skurstantiems, galimybes:

- naudotis savo pilietinėmis, politinėmis, ekonominėmis, socialinėmis ir kultūrinėmis teisėmis;
- būti ekonomiškai aktyviais, produktyviais ir inovatyviais;
- mokytis ir taikyti naujus įgūdžius;
- praturtinti kultūrinę tapatybę ir raišką;
- dalyvauti priimant sprendimus ir būti aktyvios ir neabejingos pilietinės visuomenės dalimi;
- kartu su bendruomene ieškoti vystymosi problemų sprendimų;
- užtikrinti atskaitomybę, skaidrumą, gerą valdymą, dalyvavimą ir galių suteikimą;
- vertinti, kaip vykdomi vieši ir privatūs įsipareigojimai siekti darnaus vystymosi.

Deklaracija

Remiantis aukšto lygio ekspertų susitikimo dėl Vystymosi darbotvarkės nuo 2015 m. išvadomis, konsultacijomis dėl Jungtinių Tautų Vystymosi programos nuo 2015 m. ir atviros darbo grupės

ataskaitomis, kuriose nurodyta, kad teisė į informaciją turi lemiamą vaidmenį skatinant vystymąsi, mes, toliau pasirašiusieji, pripažįstame, kad:

1. Skurdas yra daugialypis, ir pažanga, siekiant jį panaikinti, yra susijusi su darnaus vystymosi įvairiose srityse užtikrinimu;
2. Darnus vystymasis turi užtikrinti, kad būtų laikomasi žmogaus teisių, kai:
 - a) nelygybė mažinama suteikiant galias, ugdant ir įtraukiant į visuomenės gyvenimą socialiai atskirtų žmonių grupes, įskaitant moteris, čiabuvius, mažumas, migrantus, pabėgėlius, neįgalius asmenis, pagyvenusius žmones, vaikus ir jaunimą;
 - b) lyčių lygybė, kaip ir visapusiškas socialinis, ekonominis ir politinis aktyvumas, gali būti žymiai paskatinti sudarant moterims ir mergaitėms lygias ugdymo(si) galimybes;
 - c) orumas ir savarankiškumas gali būti skatinami visiems užtikrinant galimybę įsidarbinti ir dirbti orų darbą;
 - d) lygi teisė į informaciją, išraiškos laisvė, asociacijų bei susirinkimų laisvė, asmeninio gyvenimo neliečiamumas yra skatinami, ginami ir gerbiami kaip būtinos asmeninės nepriklausomybės sąlygos;
 - e) dalyvavimas visuomeniniame gyvenime yra užtikrinamas visiems, suteikiant galimybę patiems prisiimti atsakomybę už reikiamus pokyčius gerinant gyvenimo sąlygas.
3. Prieigos prie informacijos ir žinių gerinimas, paremtas visuotiniu raštingumu, yra esminis darnaus vystymosi ramstis. Didesnis kokybiškos informacijos ir duomenų prieinamumas ir bendruomenių dalyvavimas jas kuriant užtikrins geresnį ir skaidresnį išteklių paskirstymą.
4. Tokie informacijos tarpininkai, kaip bibliotekos, archyvai, pilietinės visuomenės organizacijos, bendruomenių lyderiai ir žiniasklaida, turi gebėjimų ir išteklių padėti vyriausybėms, institucijoms ir privatiems asmenims perduoti, sisteminti, struktūruoti ir suprasti vystymuisi reikalingus duomenis. Jie gali tai daryti:
 - a) teikdami informaciją apie pagrindines teises ir galimybes, viešąsias paslaugas, aplinką, sveikatos apsaugą, švietimą, darbo galimybes bei valstybės išlaidas vietinių bendruomenių ir žmonių vystymuisi remti;
 - b) nustatydami ir atkreipdami dėmesį į aktualias spręstinas gyventojų problemas;
 - c) susiedami suinteresuotas šalis, nepaisant regioninių, kultūrinių ir kitų kliūčių, kad būtų lengviau komunikuoti ir keistis vystymosi sprendimais bei juos įvertinti, siekiant didesnio poveikio;
 - d) išsaugodami ir suteikdami nuolatinę prieigą prie kultūros paveldo, vyriausybės veiklos dokumentų ir viešosios informacijos, koordinuojant nacionalinėms bibliotekoms ir archyvams bei kitoms viešojo paveldo institucijoms;
 - e) organizuodami viešuosius forumus ir suteikdami erdvę, reikalingą aktyvesniam pilietinės visuomenės dalyvavimui ir įsipareigojimams priimančioms sprendimus;
 - f) rengdami mokymus ir ugdydami gebėjimus, kurie padėtų žmonėms gauti ir suprasti informaciją bei pasinaudoti reikalingiausiomis viešosiomis paslaugomis.

5. Naudojant išplėtotą IKT infrastruktūrą galima plėsti komunikacijas, paspartinti paslaugų teikimą ir suteikti prieigą prie gyvybiškai svarbios informacijos, ypač atokiai įsikūrusiems bendruomenėms. Bibliotekos ir kiti informacijos tarpininkai gali naudoti IKT, kad sumažintų atotrūkį tarp nacionalinės politikos ir jos regioninio įgyvendinimo, siekiant užtikrinti, kad vystymosi naudą pajustų visos bendruomenės.
- 6. Mes, toliau pasirašiusieji, kviečiame Jungtinių Tautų šalis nares pripažinti, kad teisė į informaciją ir gebėjimai, reikalingi ja efektyviai naudotis, yra būtini darniam vystymuisi, ir užtikrinti, kad tai būtų įtvirtinta Vystymosi darbotvarkėje nuo 2015 m.:**
- a) pripažįstant visuomenės teisę į prieigą prie informacijos ir duomenų, kartu gerbiant teisę į privataus gyvenimo neliečiamumą;
 - b) pripažįstant vietos valdžios institucijų, informacijos tarpininkų ir infrastruktūros, taip pat IKT bei atviro interneto, kaip įgyvendinimo priemonių, vaidmens svarbą;
 - c) priimant strategiją, standartus ir teisės aktus užtikrinančius nuolatinį finansavimą, informacijos integralumo, išsaugojimo ir pateikimo galimybes, kad vyriausybės galėtų teikti, o žmonės – gauti informaciją;
 - d) nustatant tikslus ir rodiklius, kurie leistų išmatuoti prieigos prie informacijos ir duomenų poveikį, ir pateikti kasmetines pažangos ataskaitas Vystymosi ir prieigos prie informacijos ataskaitoje (angl. *Development and Access to Information (DA2I) report*).

Pasirašymo instrukcijos

Visi, pritariantys Liono deklaracijoje dėl teisės į informaciją ir vystymąsi išreikštai vizijai, kviečiami prisidėti prie ją pasirašiusiujų.

Kontaktai:

Dr. Stuart Hamilton

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA)

PO BOX 95312

The Hague

Netherlands

Email: [Stuart Hamilton](#) or [IFLA HQ](#)